

בדצמבר 1988 השתתף פרופ' אפרים א' אורבך בטקס חנוכת המרכז למדעי היהדות באקדמיה הלאומית ההונגרית למדעים.

פרופ' אורבך מספר על ביקורו:

את ההזמנה להשתתף בטקס שיגר אלי פרופ' גזה קומורוצי, עתה ראש מכון. פרופ' קומורוצי ביקר בשנה שעברה באוניברסיטה העברית בירושלים והשתתף בכנס בנושא: "ההיסטוריה הכללית של היהודים בהונגריה". פרופ' קומורוצי קיבל את פנינו במל התעופה והעבירנו אל המלון ללא כל עיכובים. בראש טקס חנוכת המכון ישב פרופ' איוון ברנד, נשיא האקדמיה ההונגרית, והוא בירך את המשתתפים בשפה האנגלית. ראויים לציון דבריו של נציג השגרירות האמריקאית בהונגריה. הוא סיפר, שבזמן שירותו בשגרירות ארצות-הברית במוסקבה סיוע לאנטולי שצ'רנסקי במאבקו לעלות לישראל, דיבר על יהודי הונגריה ועל תרומתם לתרבות הונגריה ולכלכלתה, והביע את הערכתו לחידוש היחסים התקנים בין מדינת הונגריה לבין תושביה היהודים. הרב פרופ' יוסף שווייצר מבית המדרש לרבנים בבודפשט קרא מכתב-ברכה בשפה ההונגרית מאת מאיר וייס, פרופסור בחוג למקרא באוניברסיטה העברית ותלמיד לשעבר של בית המדרש. ז"ר גרי הוכבאום, מנהל קרן הזיכרון לתרבות יהודית, הביא את ברכתו של נגיד הקרן, מר פיליפ קלוצניק. דברי הרצאתי על הנושא: "ארבעים שנות מדעי היהדות במדינת ישראל", הרצאה שנשאתי במאי 1988 בכנס מטעם קרן הזיכרון לתרבות יהודית במשכן נשיא מדינת ישראל, תורגמו להונגרית לפני מועד הטקס והופצו בין המשתתפים.

נושא הרצאתי בבדפשט היה "Jewish Studies Status and Problems". בהקדמה לדבריי ציינתי את תרומתם המיוחדת של חברי האקדמיה ההונגרית למדעי היהדות, ובמיוחד הזכרתי את יצחק גולדציהר ואדוארד מאהלר ואת אנשי בית המדרש לרבנים בבודפשט, י"ל בלאו, זאב בכר (שבמועד הטקס מלאו שבעים וחמש שנה לפטירתו), מורי לשעבר יחיאל גוטמן ואחרים.

בין המרצים בשלושת ימי הכנס: פרופ' משה כרמלי-ויינברגר משיבה יוניברסיטי בניו-יורק (The Idea of Freedom of Speech among the Jewish People); פרופ' פנחס ארצי מאוניברסיטת בר-אילן (The Bible as a Charter of International Relations - בהונגרית); פרופ' גזה ורמס מהמרכז ללימודי היהדות באוקספורד (The Dead Sea Scrolls Forty Years After); פרופ' פיטר שפר מהמכון למדעי היהדות באוניברסיטה החופשית של ברלין.

בחוברת שהכינה הוועדה המארגנת של הטקס צוינו מגמות המכון למדעי היהדות ודרכי פעולתו. המכון עתיד לקיים קשרים עם מוסדות מחקר בישראל ועם מוסדות אקדמיים בארצות-הברית ובאירופה. המכון ידאג להוצאת קטלוג של ספריית בית המדרש לרבנים, ספרייה שנפגעה קשה בימי המלחמה ועדיין מכילה אוספים של ספרים וכתבי-יד בעלי ערך. המכון יעסוק גם בביסוס לימודי השפה העברית והספרות העברית החדשה. מן תראוי לציין ששלטונות הקהילה היהודית היו מיוצגים בטקס. הקהילה אף ערכה סעודה חגיגית לכבוד המשתתפים, ונשאה בה דברים פרופ' שרה יפת, ראש המכון למדעי היהדות באוניברסיטה העברית. בסעודה זו נכחו נשיא הקהילה היהודית של בדפשט ונשיא האקדמיה ההונגרית למדעים.

הביקור שערכנו בספריית האקדמיה, שבה נמצא אוסף כתבי-היד העבריים של דוד קאופמן, היה מאלף. יכולנו לעיין בכתב-היד הידוע של המשנה. במכון נמצאים צילומים של כל 591 כתבי-היד שבקטלוג וייס. קיבלתי כשי עותק כרך ד של ה-Index of Jewish Art בעריכת גבריאלה סד ובצלאל נרקיס, שיצא לאור זה עתה בהוצאת האקדמיה שלנו בשיתוף עם האקדמיה ההונגרית.

לרגל סיום הכנס התקיימה באקדמיה ההונגרית למדעים קבלת פנים חגיגית (כשרה למהדרין). בירכו חברי האקדמיה פרופ' מיקלוש סבולצי ופרופ' פטר היידו. פרופ' קומורוצי בעצמו הביאנו למחרת לגמל התעופה.